

ALMANAHH

Eesti Metsateenijate Ühingu tegevus 2022

ALMANAHH

Eesti Metsateenijate Ühingu tegevus 2022

Põltsamaa, 2022

Sisukord

Kaarel Tiganik. Eesti Metsateenijate Ühing aastal 2022	4
Koit Kraav. Kalapüük Peipsil.	6
Üldkogu. Eesti Metsateenijate Ühingu Üldkogu protokoll.	9
Kaarel Tiganik. Metsanduslikud kutsevõistlused Järveljal. ...	15
Tauri Arumäe. Metsa mõõtmine metsa minemata. RMK kaugseiret tutvustav teemapäev.....	19
Hardo Becker. RMK kliimamuutuste osakonda tutvustav teemapäev	21
Malle Kurm – Oks. Metsamehe jälgedes. Metsateadlane Heino Seemen	23
Kalev Tihkan.Metsamehe jälgedes. Metsateenijad Hellenurmes Ülo Viilupi jälgedes	25
Ülo Viilup. Metsa tervislik seisund, metsakahjustused ja surnud metsa olem.	26
Kaarel Tiganik. Metsarahva päev.....	30
Elor Ilmet. Tõrvaaugu XXIX metsapäev	31
Kaarel Tiganik. Riigikogu külastus	36
Koidu Simson. In Memoriam. Harry Kartau	37
Ants Teder. In Memoriam. Eino Laur.....	38
Kaarel Tiganik. EMÜ 2023 aasta tegevuste kava	40

Väljaandja : Eesti Metsateenijate Ühing, Rõõmu tee 7, 51013, Tartu, www.metsateenijad.ee

Kaanefoto: Enn Raav. Metsamehe jälgedes - Ülo Viilup osavõtjad.

Fotod: Enn Raav, Koit Kraav, Elor Ilmet, Kaarel Tiganik, Jüri Pere, Tanel Täheste, Ülo Varrik, erakogud

Koostanud ja toimetanud: Priit Kask

Trükk ja köide: Vali Press OÜ, Põltsamaa, 2022

Eesti Metsateenijate Ühing aastal 2022

Mööduvat aastat võib meie ühingu jaoks lugeda igati kordaläinuks. Üle mitme aasta saime läbi viia kõik oma planeeritud üritused ja rohkemgi veel.

Tänavune aasta oli meie ühingu ka valimiste aasta. Üldkogul oli ettenähtud lisaks aasta-aruandele ka juhatuse, juhatuse esimehe ja revisjonikomisjoni valimine. Midagi uut aga ei juhtunud. Üldkogu usaldas nii endist juhatust, juhatuse esimeest kui ka revisjonikomisjoni, kes valiti tagasi samas koosseisus. Revisjonikomisjonile valiti lisaks senisele kahele liikmele kolmandaks liikmeks Marju Ruut.

Ühelt poolt nagu hea, et senist juhatust usaldatakse. Kõik läheb vanaviisi edasi. Teiselt poolt öeldakse aga et muutusi on vaja, et oleks edasiminekut ja arengut. Ja seda oleks meie ühingule kindlasti vaja. Vaja oleks uusi nooremaid liikmeid, kes annaksid ühingule uue hingamise ja arengu.

Sel aastal astus ühingusse üheks uut liiget, rohkem kui mitmel eelneval aastal kokku. Hea meel on tõdeda, et ühingusse on astunud ka nooremaid inimesi, kes ühingu tegemisi on pidanud nii oluliseks, et selle ridadesse kuuluda. Selleks, et meie tegevust veelgi nähtavamaks muuta, oleks vaja ka uusi üritusi. Meie juba väga pika traditsiooniga metsamehe jälgedes üritustele oleks vaja lisa uute, võibolla et siis metsamajanduse suhtes päevakajalisemate üritustega. Need võiksid olla kohtumised inimestega, kes näevad metsandust ja metsamajandust veidi teise nurga alt. Kohtuda võiks näiteks ELF-i, kotkaklubi või mõne looduskaitse organisatsiooni esindajatega, samuti mõne metsateadlasega, kelle tegemised praeguses metsamajanduses on päevakohased. Nende ürituste läbiviimisel oleks mõistlik teha koostööd RMK, maaülikooli ja metsaüliõpilaste seltsiga. Ma ootaks siin ühingu liikmete arvamusi meie edasise tegevuse ja ürituste kohta, mida võiks korraldada. Muidugi piirab siin ürituste väga suureks paisumist meie rahaline võimekus. Koostöös juba eespool toodud organisatsioonidega oleks kindlasti võimalik päris palju ära teha!

Kokku toimus sel aastal meie korraldusel kaheksa erinevat üritust, kus oli kokku peaaegu 300 osalejat. Kõige rohkem osalejaid - 45 oli kalapüügi võistlusel 27.veebbruaril Kodaveres. Lisaks oma üritustele osalesime edukalt metsanduslikel kutsevõistlustel, kus saavutasime võistkondliku esikoha. Esikoha auhinnaks saadud üheks ööpäevaks Järvelja jahilossi kasutamise õiguse realiseerimisel sai seda võitu ka väärikalt tähistatud.

Lisaks traditsioonilistele üritustele nagu metsamehe jälgedes üritused ja RMK erinevaid ameteid tutvustavad teemapäevad, oli ka täiendavaid üritusi. Nii said kõik soovijad märtsi- kuu eelviimasel päeval olla külaliseks riigikogus Toompeal, kus meid võttis vastu riigikogu liige ja samas ka meie ühingu liige Heiki Hepner.

Juba teist aastat on toimunud Eesti Metsaseltsi eestvedamisel Metsarahva päev, kus erinevad metsanduslikud organisatsioonid ja ettevõtjad on korraldanud huvilistele erinevaid metsaga ja metsandusega seotud üritusi. Toimunud on need üritused septembris ühel ja samal päeval

üle Eestimaa erinevates kohtades. Ka meie ühing korraldas sel aastal Metsaseltsi ja RMK abiga metsarahvapäeval ühe metsandusliku matka Nohipalo Valgjärvel. Üritusele registreerunuid oli üle 30, kohale tuli 27 inimest. Võrreldes teiste samalaadsete üritustega võib meie tegemist igati kordaläinuks lugeda. Arvan, et selle ürituste sarjas tuleb edaspidi kindlasti kaasa lüüa, see annab võimaluse tutvustada metsateenijate ühingut väljaspool metsandussektorit olevatele Eestimaa inimestele.

Meie järgmise aasta tegemistes on paika pandud metsameeste kalapüügi võistlus, üldkogu ja kolm metsamehe jälgedes üritust. Kindlasti tuleb minna kutsevõistlustele kaitsma võistkondlikku esikohta. Veel 2-3 ürituse läbiviimise kannataks meie ühingu eelarve välja. Siin on kõik head ettepanekud teretulnud.

Soovin kõigile ühingu liikmetele järgmiseks aastaks kõigi ettevõtmiste kordaminekut ja aktiivset osavõttu ühingu üritustest.

Kaarel Tiganik

Eesti Metsateenijate Ühingu esimees

Kalapüük Peipsil

Jälle saabunud 27.veebruar, ainult laupäevast saanud pühapäev ja aastagi möödas. Jällegi oli aeg metsameestest kalalistel ning nende sõpradel seada suund Kodaverre. Ei hoiatanud ükski amet ka mingitest ohtudes ja isegi ilmataat oli asunud rõõmsal ilmel kalaliste seltsi. Kõik viitas mõnusale päevale.

Sellel aastal oli võistkondi saabunud juba 15 ja lisandunud ka daame tervelt ühe võrra. Tundub, et naiste lisandumisel tuleb ka väikseid kalalisi juurde, ka neid oli üks rohkem.

Järjekordsed innustavad sõnad järvele kaasa ja tegudele.

Kuhu nüüd? Võluvits näitab, kus suuremad kalad!

Näe, kes oli!

Mis küll sellest august paistab?

Selle aasta võistlus oli pühendatud Peipsi järve arvukale asukale, aasta kalale 2022, ahvenale. Seetõttu oli eriauhind suurima ahvena saajale, mis sealt järvelt siis ära toodi: Peipsi oli ka sellel korral väga armuline - keegi kalata ei jäänud. Kõige suurema aasta kala, ahvena, püüdis võistkond „Vanad kalad“. Tegemist oli Peipsi ahvena suuremapoolse isendiga, kaaludes koguni 226 g. „Vanad kalad“ võistkonna kogu saak oli ka võistluse kõige suurem, kaaludes kokku 5,74 kg, moodustades kogu võistlusel püütud kalade kogusaagist kolmandiku.

Kohtunik tõttab kontrollreidile

Suurimaks kalaks osutus aga püüdjate jaoks paras haruldus - luts, kes kaalus 720 g. Püüdjaks oli võistkond „Säga“, kelle võistkonna kogu saagist moodustas see ainuke kala kolmveerandi. Võistkond „Säga“ jäi siiski oma saagikusega kogu arvestuses alles kolmandaks. Auhinnalise teise koha võitis võistkond „Jõgeva Rajooni Ahvenad“ kogu kaaluga 1,59 kg. Nad on olnud stabiilseim tiim, kes ei ole loovutanud ega ka saanud paremat kohta kui eelmisel aastal.

Väike kalaline pärast autasustamist

Ka president sai “käe valgeks”. Väiksem kalaline tunnistas, et tema kalad on vist küll suuremad.

Ka tänavu oli võistlus väikseima kiisa peale. Selle auhinna sai võistkond „Säga“. Väiksem kiisk kaalus 7,1 g. Väiksema ja suurema kiisa vahe oli peaaegu kolmekordne. Suurim kiisk, mis kaalumisele toodi oli 20 g. Kokku püüti kogu võistkondade peale 16,524 kg kala ehk terve puud kala. Liikidest olid esindatud ahvenad, särjed, kiisad ja luts.

Peale osavõtjate toetas üritust Eesti Metsateenijate ühing, kes muretses toekad kinkekaardid ning kinkis meenutuseks terveks aastaks Eesti Metsateenijate ühingu seinakalendri. RMK leidis loodushoiu osakonnaga metsast värvilised linnukesed, kes said väikestele kalalistele uuteks seltsilisteks. Ilmar Paal tuli välja 3 kilose latikaga, kelle ta vahetas välja väikseima kiisa vastu. Maitsva seljanka keetsid Alatskivi Kivi kõrtsi kokad.

Tänu kõigile, kes aitasid päeva läbi viimisel!

Koit Kraav

Aastal 2023 tuleks sikuskad läikima lüüa neljandaks märtsiks. Loodame ka sel korral kokkuleppele saada ilmataadi ja muude tegelastega.

Üldkogu

Eesti Metsateenijate Ühingu Üldkogu protokoll

Kabala

09.04.2022

Algus kell 11:00, lõpp kell 12:30.

Juhatas: Elor Ilmet

Protokollis: Tanel Täheste

Osa võtsid 34 Ühingu liiget, volitajaid 30, kokku osales 64 EMÜ liiget. Nimekiri lisatud.

PÄEVAKORD:

1. EMÜ juhatuse 202. aasta aruanne
2. Revisjonikomisjoni aruanne
3. Aastaruande kinnitamine
4. Juhatuse esimehe, juhatuse ja revisjonikomisjoni valimine
5. Sõnavõttud

1. EMÜ juhatuse 2021 a. aruanne

Kaarel Tiganik tegi ettekande EMÜ tegevuse kohta 2021. aastal.

- Liikmete arv seisuga 01.04.2022 on 108
- Liikmeskonnast on meie hulgast jäädavalt lahkunud :
- 2021.a. mai Kaupo Ilmet
- 2022.a. märts Harry Kartau
- 2021.a. aruande perioodil juurdetulnud liikmeid ei ole

● EMÜ juhatus – 9 liikmeline

Aadu Koll - metsakalendri toimetamine, Jõgevamaa tegevuse koordineerija

Agu Palo – Võrumaa ja Valgamaa tegevuse koordineerija

Elor Ilmet – esimehe asetäitja, Viljandi ja Pärnumaa tegevuse koordineerija

Enn Raav – liikmete arvestuse pidamine, Läänemaa, Raplamaa, Harjumaa tegevuse koordineerija

Kaarel Tiganik – juhatuse esimees, Põlvamaa tegevuse koordineerija

Koidu Simson – liikmemaksude arvestus, Ida- ja Lääne Virumaa tegevuse koordineerija

Priit Kask – Almanahhi ja Metsakalendri toimetamine

Tanel Täheste – asjaajaja, Tartumaa tegevuse koordineerija

Meelis Tamm – Kodulehe toimetamine

● EMÜ revisjonikomisjon

Ilmar Paal
Koit Kraav

- Juhatuse koosolekud – 2

- **EMÜ tegevuskava 2021.aastal:**

27.veebruar Metsameeste kalapüügi võistlus Kodaveres

29. mai EMÜ üldkogu Kabalas

02.juuli Metsamehe jälgedes Erich Valksaar

13.august Metsamehe jälgedes Malle Kurm

10.september RMK jahindust tutvustav teemapäev

Metsakalender 2022

Trükitud eksemplare 2350 (2021.aastal -2500 eksemplari)

Tulu kalendri müügist 5643 € (2021. aastal - 6035 €)

Kalendri trüki ja toimetamise kulud 1776 € (2021.aastal- 1891€)

Puhastulu 3867 € , eelmisel aastal 4144 €

Kalendri ostjad: **EMÜ-liikmed 384 tk**, (2021- 382 tk); **RMK – 864**

(2021 -875tk), metsaühistud 231 tk, **teised ostjad 390 tk**

Pensionäridele kingituseks 300 tk , Forestalia 40 tk

Liikmemaksud – 1495 € (2021- 2070 €).

EMÜ almanahhi väljaandmine -110 tk, trüki ja toimetamise kulu 627 €.

Ühingu koduleht www.metsateenijad.ee

- **Kavandatud ühistegevus RMK-ga**

Pensionäride ühine meelepidamine jõulude ajal.

RMK ameteid tutvustavate teemapäevade korraldamine.

Jahinduse teemapäev.

2022.aastategevuskava

18. veebruar RMK kaugseiret tutvustav teemapäev

27. veebruar Kalapüügi võistlus Peipsil

30. märts Riigikogu külastamine

09. aprill EMÜ üldkogu Kabala mõisas

10. juuni Metsamehe jälgedes – Heino Seemen

12. august Metsamehe jälgedes – Ülo Viilup

17.september Osalemine Metsaseltsi poolt korraldatava
Metsarahva päeva ürituste organiseerimisel

30. september RMK kliimategevust tutvustav teemapäev

52. metsanduslikud kutsevõistlused

- 17-18. juuni Järvelja
- Kutsevõistluste peakorraldaja: MTÜ Eesti Metsaüliõpilaste Selts
- Koduleht: Kutsevoistlused.ee

9.00 -10.00 Mandaat, käepaelte väljastamine

10:00 Võistluste avamine

10:30 Metsanduslik mitmevõistlus

Metsameistri mitmevõistlus

Raiespordi võistluste algus

Kavas päeva jooksul jooksvalt:

Saeketi vahetus

Täpsussaagimine

Kombineeritud järkamine

Laasimine

10.30 Noorendike hooldamise võistlus

12:00-14:00 Lõuna

13:00 Forvarderi ja harvesteri operaatorite võistlus

14:00 Jahimeeste mitmevõistlus

15:00 Metsa istutamise võistlus

16:30 Mälumäng

18:00-20:00 Õhtusöök

19:00 Võistluste autasustamine

21:00 Bänd

23:00 Geto disko

Metsaseltsi tegevus

- Metsaselts.ee
- Liikmed:Eesti Erametsaliit, Eesti Metsateenijate Ühing, Fest-Forest AS, Luua Metsanduskool, RMK, SA Järvelja Õppe- ja Katsemetskond, Jõgeva Metsaselts, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit, Eesti Maaülikool, Eesti Metsaüliõpilaste Selts, Erametsakeskus SA, Eesti Puidumüügi Keskus.

Tegevuskava:

- Eesti raievõistlused
- metsanduse kutsevõistlused
- metsanduse visioonikonverents 20.aprill ERM
- rahvusvaheline võistlus "Noored Euroopa metsades"
- Otsustajate Metsakool
- Metsarahva päev - 17.september

Eesti Metsateenijate Ühingu eesmärgiks on metsandusega tegelevate või tegelenud inimeste ühendamine ühistegevuses, üldkasuliku tegevuse arendamine metsanduses, metsanduse edenemisele kaasaaitamine, liikmete suhtlemisvõimaluste, informeerituse, harituse parandamine, liikmete kutsealaste, sotsiaalsete ja kodanikuõiguste huvide esindamine ja kaitsmine. Oma tegevuse kavandamisel on Eesti Metsateenijate Ühingu juhatus sellest ka juhindunud.

2. Revisjonikomisjoni aruanne

Ilmar Paal luges ette revisjonikomisjoni aruande EMÜ 2021. aasta tegevuse kohta.

Koostatud 08.aprillil 2022. aastal Tartus Rõõmu teel nr 7, Eesti Metsateenijate Ühingu revisjonikomisjoni poolt koosseisus Ilmar Paal ja Koit Kraav. Revisjonikomisjon vaatas üle EMÜ juhatuse 2021. aasta tegevusaruande, finantsaruande, raamatupidamisbilansi, juhatuse koosolekute protokollid ja asjaajamise.

Leidis järgmist:

2021 aasta jooksul laekus 8 138,00 €, kulutati 6546,50 €.

2021 aasta eelarve oli kasumis 1591,50 €.

Rahaliste vahendite jääk seisuga 01.01.2022 a. on 10932,38 €.

Olulisemad tähelepanekud 2021. aasta kohta:

1. Korraldati traditsiooniliselt päevi „Metsamehe jälgedes“.
2. Jätkati kalendri ja almanahhi väljaandmist.

EMÜ tegevuse üle vaatamise tulemusena teeb revisjonikomisjon järgmised ettepanekud, mis võiks aidata organisatsiooni tugevdamiseks:

1. **Jätkata ühingu liikmeskonna laiendamist, kaasates üliõpilasi ja erametsa töötajaid.**
2. **Arendada edasi koostööprojekte RMK-ga, Metsaseltsiga, __Metsaüliõpilaste seltsi ning muude organisatsioonide ja ettevõtetega.**

Revisjonikomisjon otsustas:

- Tunnistada Eesti Metsateenijate Ühingu juhatuse tegevus 2021. aasta kokkuvõttes kordaläinuks. Raamatupidamine on korraldatud. On peetud liikmete ja liikmemaksude arvestust.
- Tunnistada Eesti Metsateenijate Ühingu finantstegevus 2021. aastal heaks.

- Ühingu majanduslik tegevus ja finantsseisund võimaldab tegevust jätkata.

3.Aastaruande kinnitamine

- Pandi hääletusele Ühingu aastaruande kinnitamine. Aastaruanne võeti vastu ühehäälselt.

3. Juhatuse esimehe, juhatuse ja revisjonikomisjoni valimine

- Tehti ettepanek, et juhatus jätkaks 9 - liikmelisena ja revisjonikomisjon 3-liikmelisena.
- Juhatuse esimeheks pakuti välja Kaarel Tiganik. Ühehäälselt valiti Kaarel tagasi juhatuse esimeheks. Kaarel tegi ettepaneku jätkata juhatusega samas koosseisus. Oli 2 erapooletut, ülejäänud olid poolt. Sama juhatus valiti tagasi.
- Tehti ettepanek revisjoniliikmeteks valida Ilmar Paal, Koit Kraav ja Marju Ruut. Oli 1 erapooletu, ülejäänud olid poolt. Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti Ilmar Paal, Koit Kraav ja Marju Ruut.

4. Sõnavõttud

Toivo Meikar tutvustas raamatut Ivar Etverk`ist.

Jürgen Kusmin tänas Eesti Metsaülemate Ühingu poolt koostatud fotoalbumi eest.

Elor Ilmet tutvustas 17. septembris Tõrvaaugus toimuvat Metsa - ja matkapäeva.

Ilmar Paal tegi ettepaneku tunnustada teenekaid metsamehi ühingu oma aumärgiga.

Elor Ilmet
Juhataja

Tanel Täheste
Protokollija

Kutsevõistlus

Metsanduslikud kutsevõistlused Järveljal.

17-18. juunil toimusid Järveljal 52. metsanduslikud kutsevõistlused, kus ka Eesti Metsateenijate Ühingu võistkond edukalt osa võttis. Juba teist aastat on võistluste peakorraldaja Eesti Metsaüliõpilaste Selts Eesti Metsaseltsi toetusel. Oma väikse panuse kutsevõistluste õnnestumisele andis ka metsateenijate ühing. Meie korraldada oli noorendike hooldamise võistlus ja võistkonnaarvestuse pidamine. Kokku osales kutsevõistlustel sel aastal 200 võistlejat.

Teist aastat on uue võistlusala kavas ka metsaistutuse võistlus, mis sel aastal läks arvestusse ka võistkonnarvestuse arvestuses. See on huvitava ja vaadatav väljakuala.

Oma täisvõistkonna pani sel aastal välja ka Eesti Metsateenijate Ühing. Enamus võistlejaid olid meie ühingu liikmed. Mõnel alal, kus oma võistlejaid ei leidnud, sai abiks võetud ka väljastpoolt abilisi (metsameistri võistlus ja jahimehe võistlus). Kahel alal - noorendike hooldamine ja metsakasvataja võistluses oli välja pandud kaks võistlejat. Võistkonna arvestusse läheb teatavasti parima võistleja tulemus. Olime suutnud välja panna ühtlaselt tugeva võistkonna, mille tulemuseks oli ka võistkondlik esikoht ehk et Eesti parimateks metsameesteks krooniti Eesti Metsateenijate Ühingu võistkond. Kõlab ju päris uhkelt!

Võistkonda kuulusid:

Metsakasvataja mitmevõistlus:	Mari Kartau Lui Kunnus
Noorendike hoodus	Hannes Arula Rein Kingla
Metsameistri võistlus	Juhan Püü
Metsaistutus	Hannes Arula
Jahimehe võistlus	Avo Siilak Sander Heinla
Mälumäng	Mari Kartau Villu Reiljan Lui Kunnus Kalev Tihkan

Kõige toekama panuse meie võitu pani Hannes Arula, kes võitis noorendike hooldamise võistluse ja sai teise koha metsaistutamise võistluses. Metsameistri võistluses saavutas esikoha Juhan Püü.

Kõige osavõtjaterohkemal võitluslal - mälumängus saavutas meie võistkond teise koha. Väga pingelises võistluses kaotati napilt ühe punktiga maaülikooli võistkonnale.

Peaauhinnaks saime Järvelja jahilossi tasuta kasutamise õiguse üheks päevaks. See sai ka väärikalt ära kasutatud 12.augustil. Kutsutud olid lisaks võistlejatele nii võistluse korraldamisele kaasaaitajad, kui ka teisi ühingu liikmeid, kes meie ürituste õnnestumistele on oma panuse andnud.

Järgmised kutsevõistlused toimuvad taas Järveljal 9-10. Juunil 2023. Ootame ka seekord metsateenijate ühingu liikmete aktiivset osavõttu. On ju metsanduslikud kutsevõistlused üks kõige pikema ajalooga metsameeste üritus.

Kaarel Tiganik

Metsanduslike kutsevõistluste võistkonnaarvestuse koondtabel

Võistkond	metsa- kasvataja mitme- võistlus	noorendi ke hooldaja mitme- võistlus	metsa- meistrite mitme- võistlus	mälu- mäng	jahimehe võistlus	metsa istutaja võistlus	KOKKU	KOHT
Metsateenijad	43	65	65	59	43	59	334	1
Graanul mets /Valga puu	40	44	44	35	44	65	272	2
Artiston OÜ	50	37	47	44	45	36	259	3
Vardi Metsaühistu	24	59	31	30	50	43	237	4
RMK	65	40	42	39	0	50	235,5	5
Järvelja metskond	31	0	45	42	65	47	230	6
RMK Kagu metsakasvatu s	44	0	59	40	39	45	227	7
Luua MK	54	43	38	43	40	0	218	8
RMK Sakala	39	54	29	41	0	38	201	9
RMK Võrumaa	29	0	40	45	41	42	197	10
HD Forest	26	0	54	38	59	0	177	11
Woodwell	33	0	32	37	54	0	156	12
Pajaka Puit OÜ	0	0	35	32	47	41	155	13
RMK Läänemaa	27	0	34	54	38	0	153	14
Keskkonnaag entuur	59	0	42	47	0	0	147,5	15
Priimo Mets OÜ	0	50	0	0	0	0	50	16
EMEÜS	45	0	0	0	0	0	45	17
Eesti Metsade Hooldus OÜ	0	41	0	0	0	0	41	18
Forrestsystem Baltic OÜ	0	39	0	0	0	0	39	19
Mammu Mets OÜ	0	38	0	0	0	0	38	20

Erametsaliit	0	0	0	33	0	0	33	21
Võttegrupp	0	0	0	27	0	0	27	22
Baltic Agro Machinery	0	0	0	0	0	0	0	23
Lumbar OÜ	0	0	0	0	0	0	0	24

Metsa mõõtmine metsa minemata.

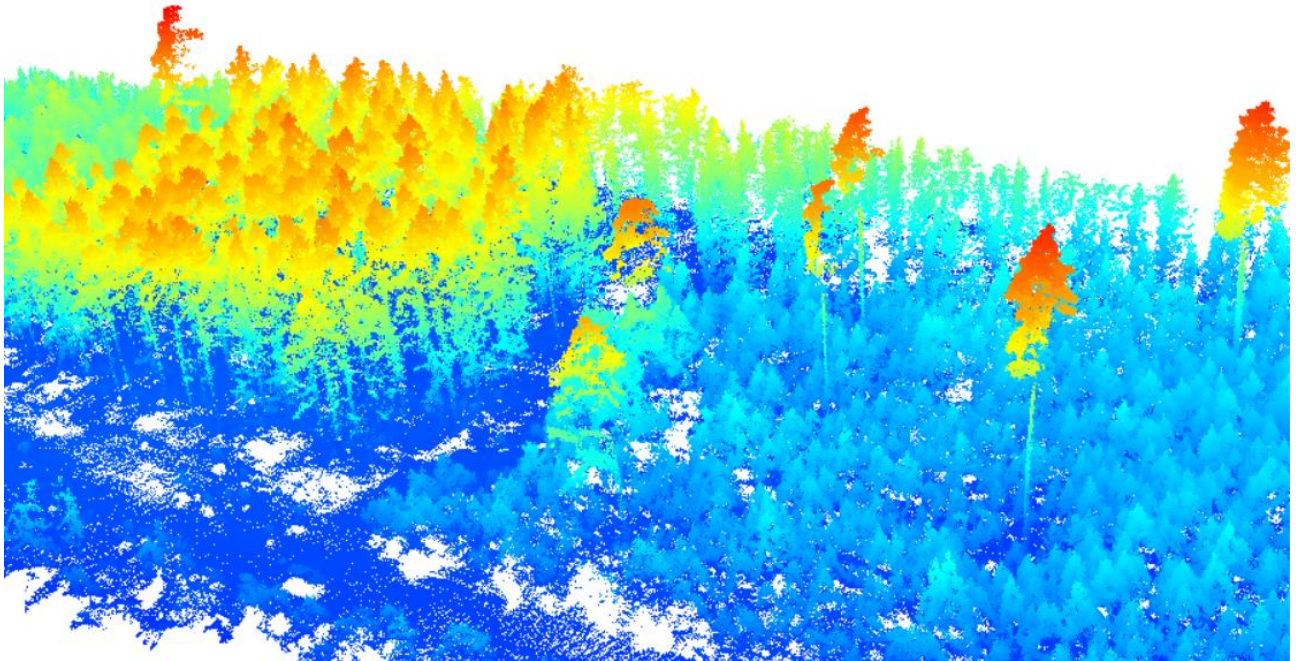
RMK kaugseiret tutvustav teemapäev.

Kuidas näha metsa mitte puude, vaid punktide taga? Kui klassikalise metsakorralduse puhul taksaator käib metsi mööda ja hindab metsa kirjeldavaid tunnuseid enamasti silmamõõduliselt või erinevate kontaktseire meetoditel. Metsakorraldus hõlmab metsade majandamise kavandamise ja selleks vajalike andmete kogumist, mõõtmist ja hindamist eraldiste põhiselt, mille põhjal saaks langetada majandamisotsuseid. Metsade kaugseire eesmärk on sarnase informatsiooni kogumine eemalt mõõtes ja kõige sagedamini kasutatakse lennukitelt või satelliitidelt tehtavaid mõõtmisi ning tänapäeval ka üha enam droonimõõtmisi.

Kui pealkirjas püstitatud küsimus, et kas saab ka ilma metsa minemiseta, siis lähitulevikus klassikaline metsamõõtmine kuskile siiski ei kao. Et kaugseire meetoditega mõõdetavad numbrilised andmed (rasterkaardid) saaks meile tõlgendatava tähenduse, on vaja lisaks piltidele ja punktivilvedele ka objektile rajatud kohapealseid kontaktset mõõdetud proovitükke. Kahe andmestiku põhjal on võimalik luua seoseid ja mudeleid, mille abil saame anda hinnanguid ka ülejäänud aladele, kus meil metsamõõtmised puuduvad.

Peamine metsade kaugseire vahend on lidar (inglise keeles *light detection and ranging*), neile lisanduvad ortofotod ja satelliitandmestik. Lidari andmete peamine eelis spektraalsete mõõtmistega võrreldes on see, et lidar võimaldab kirjeldada kogu metsa vertikaalset struktuuri ja „näeme“ ka võrade alla (joonis 1). Peamised rakendused aerolidari andmetel on metsa kõrguse hindamine, metsa tagavara hindamine, erinevate muutuste monitoorimine, majandustegevuste planeerimine jms.

Joonis 1. Droonimõõdistamisel saadud lidari punktipilv

Tauri Arumäe

RMK Kaugseire osakonna juhataja ja Eesti Maaülikooli külalisteadur

Teemapäev

RMK kliimamuutuste osakonda tutvustav teemapäev.

Kliimamuutustest räägitakse aina rohkem ja ka nende leevendamiseks ning kliimamuutustega võitlemiseks võetakse ette aina uusi samme. See, et kliimamuutuseid seostatakse süsihappegaasi kontsentratsiooni tõusuga atmosfääris on juba varasem teadmine, kuid 2021. aasta augustis tuli Rahvusvaheline Kliimapaneel välja teadmisega, et kliimamuutused on inimtekkelised.

Süsihappegaasi kontsentratsiooni tõus atmosfääris on suurenenud tänu fossiilsete kütuste ja materjalide tarbimisele. Euroopas on viimasel ajal vastu võetud mitmed kliimapaketid, mis peaksid aitama süsiniku heitmeid vähendada ning samuti rohkem süsinikku siduda atmosfäärist. Euroopa liidu eesmärk on olla aastal 2050 esimene kliimanetraalne maailmajagu. Metsadel on selles suur roll mängida, sest tänu fotosünteesile on metsad võimelised atmosfäärist väga edukalt süsihappegaasi siduma ning selle endasse süsinikuna talletama.

RMK kliimamuutuste osakond seisab hea selle eest, et ka RMK võimalikult palju kliimamuutuste leevendamiseks ära teeks. RMK-l on selleks ka suurepärane võimalus olles tark peremees meie metsadele. Esimeseks suuremaks katsumuseks oli koostada RMK süsinikuraport, sest selleks, et midagi hinnata ja eesmärke seada on tarvis kõigepealt teada, kus me asume. Koos 2021 aastaraamatuga tuli välja ka süsinikuraport.

Selleks, et hinnata, kas ja kuidas metsad süsinikku seovad, tuleb vaadata, kui palju süsinikku metsa „sisse läheb“ ja kui palju seda sealt „välja tuleb“. Seda tehakse NEP (*net ecosystem production*) meetodil, mis näitab, kas konkreetne ökosüsteem on süsiniku siduja või emiteerija. Fotosünteesi käigus seotakse taimedesse süsinikku, kus see kas talletatakse pikemaajaliselt või liigub süsinik läbi taimse orgaanika edasi mulda. Mullas toimub samal ajal orgaanilise aine lagunemine, mille tõttu tekib emissioon mullast ehk mullahingamine. NEP meetod kaardistab ära kogu seotud süsiniku läbi taimse produktsiooni ja ka emissiooni mullast; lahutades väljuvad süsinikuvood sissetulevatest, saame teada, kas ökosüsteem seob süsinikku või hoopis emiteerib seda. Mida produktiivsem ja paremini kasvav mets, seda rohkem süsinikku ka seotakse.

Ka RMK kasutas enda süsinikuraportis sama teaduspõhist NEP meetodit ning meie arvutuste aluseks olid Eestis tehtud teadusuuringud meie metsaökosüsteemide süsinikubilansside kohta. Et saada teada meie enda kliimamõju, võtsime arvesse ka meie tegevuste jalajälje ning uuendusraietega välja viidud puidu koguse süsinikuna. RMK positiivne jalajalg 2021 aasta oli 2,71 miljoni tonni süsihappegaasi sidumine atmosfäärist.

Eestis on õpetatud välja palju metsamehi ja uuritud palju metsi – kuidas seda paremini kasvatada, haigustest ja häiringutest säästa ning ka püsiva ja väärtustloovana hoida. Ilmselt meie metsandushariduse algusaastatel ega ka veel üsna hiljuti ei mõeldud metsast kui suurest süsinikusidujast. Aga nende aastatega edasiantud teadmised ja ka praegusel ajal tehtud teadusuuringud on andnud meile teadmised, et metsas tehtavate töödega hoiame metsa tervena ja ka produktiivsena ning saame enda vajaduste katmiseks puitu. Nüüd siis teame ka, et korraliku metsamajandamise lisandväärtusena seome metsas rohkem süsinikku ja leevendame ka kliimamuutusi.

Hardo Becker

RMK kliimamuutuste spetsialist ja Eesti Maaülikooli metsakasvatuse teadur

Metsateadlane Heino Seemen

Heino sündis Mulgimaal Vana-Suislepa vallas Vooru külas talupidajate peres kolmanda lapsena 27. aprillil 1942. aastal. Tema isa Herman Seemen ja onu Jaan võitlesid Vabadussõjas, Jaan sai raskelt haavata ja suri Tartu rahu sõlmimise päeval 2. veebruaril 1920. a. Autasuna sõjas langenud pojale, eraldati Heino vanaemale maad Vooru mõisa südamest. Tegelikult talupidajaks sai aga isa Herman.

Talu oli väike, kokku 18 ha ja paiknes looduslikult kaunis kohas Õhne jõe oru veerul. Heino isa oli tõeline aiandushuviline, perel oli ka väike puukool, kus kasvasid Hermani paljundatud õunapuustikud, suurt rõhku pandi koduümbruse haljastuse kujundamisele. Mõeldes oma vanematele, meenub Heinole kõigepealt nende töökus. Ta arvab, et tema töövõime ja suutlikkus eesmärgi saavutamiseks pikka aega pingeliselt töötada, on saanud alguse kodust.

Heino koolitee algas 1949. a koduses Vooru algkoolis, mis asus kodust 1,5 km kaugusel. Õppimine edenes tal hästi ja viiendasse klassi tuli juba minna kodust kaugemale, võõrasse Suislepa 7-kl Kooli, mille Heino ka edukalt lõpetas. Vanemate õhutusel asus Heino edasi õppima Viljandi II Keskkooli, mille lõpetas 1961. aastal. Kooliajal oli tal võimalik olla Viljandis elava venna juures. Edasiste õpingute käigus võis ta korduvalt tunda rahulolu tugevast keskharidusest. Keskkooli lõpetamise järel tekitas Heinos tugevat trotsi koolipoolne surve, mida püüdis innukalt ellu viia kooli komsomolisekretär, kelle sõnul peaksid maalt pärit lõpetajad minema tagasi maale, pealegi ilma komsomoli soovituseta polevatki võimalik edasi õppida. Heino komnoor polnud, kuid peagi selgus, et ka tol ajal oli võimalik omandada kõrgharidust ilma kuulsusrikkasse noorteorganisatsiooni kuulumata. Eriala valikul langes otsus isa soovitusel EPA ja metsanduse kasuks, sest perekonnas peeti riigimetsa ametnikest väga lugu.

Kuna sisseastumiseksamid õnnestusid, oligi võimalik 1961. aastal alustada õpinguid metsanduse valdkonnas.

Diplomitöö koostas Heino sõjaaegsete ja sõjajärgsete suurepinnaliste raiealade uuendamise tulemuste põhjal Kilingi-Nõmme Metsamajandis. Töö juhendajaks oli dotsent Olev Henno. Diplomandi eesmärgiks oli töötada tulevikus metsaülemena. Kooli lõpetamise eelselt tehti talle ettepanek jääda tööle teaduskonna juurde. 1966. aastal antud nõusolek määraski Heino edasise elukäigu. Kolme aasta möödudes osutus edasist karjääri kujundavaks asjaoluks Eesti Metsainstituudi loomine, kuhu tal õnnestus asuda tööle metsaparanduse osakonda. Nimetatud allüksust juhatas Uno Valk, kellest kujunes Heinole akadeemiline isa.

Eesti Metsainstituudis töötas Heino alguses vaneminsenerina ja seejärel nooremteadurina. Pärast dissertatsiooni kaitmist Valgevene Metsatehnoloogia Instituudis 1987. aastal ning põllumajandusteaduste kandidaadi kraadi omistamist jätkas Heino töötamist juba vanemteadurina. Uurimistöö teemaks kujunes mineraalmaamännikute tootlikkuse tõstmise võimaluste selgitamine mulla toitainete sisalduse mõjutamise kaudu. Kahjuks Eesti Metsainstituut likvideeriti 1996. aastal.

Teadus- ja õppeasutuste töö reorganiseerimise käigus viidi Heino 1990. aastal üle EPA metsandusteaduskonda, kus ta töötas esialgu vanemõpetajana, alates 1992. aastast dotsendina, aastail 1994-1996 lisaks ka prodekaanina, õpetades tudengitele metsataimekasvatust, metsauuendamist ja metsaparandust.

Heino Seemen on avaldanud ca 80 teadustrükist ja peale selle on ilmunud artikleid perioodikas. Uurimisprojektide juht või täitja on ta olnud 10-l juhul. Bakalaureusetööde juhendamisi sai tal aastate jooksul kokku 96, magistritöid juhendas ta viiel korral ja doktoritöö kaitsmiseni jõudis üks juhendatav, kuigi alustanud doktorante oli enam.

Ametiredelil ülespoole rühkimisel on Heino läbinud kõik astmed, tehnikust dotsendini, ühtegi redelipulka vahele jätmata.

Lisaks on Heino olnud Eesti Põllumajandusülikooli metsandusteaduskonna teadusnõukogu liige, Eesti Rahvusliku Metsastandardi töörühma liige, metsaistutusmaterjali standardiseerimise komisjoni liige ja kogumiku "Akadeemilise metsaseltsi toimetised" toimetuskolleegiumi liige.

Alates 2009. aastast on ta emeriitdotsendina vanaduspuhkusel, hiljutine juubilar elab jälle Mulgimaal oma kodutalus kolmanda põlvkonna koos kaasaga. Ta tegeleb aiandusega, vana tehnikaga ning kõige sellega, milleks tal senise elu jooksul pole aega jätkunud. Heino lööb aktiivselt kaasa ka Mulkide Seltsis ja kodu-uurimise vallas. Nüüd jõuab ta talvisel ajal vahelduseks isegi akordioni mängida.

Viimastel aastatel on Heino kaasa aidanud ka kahe väljaande sünnile, kujundades oma retsensioonidega sisu raamatus "Mänd Eestis" ja olles üheks toimetajaks raamatule "Suislepa vald. Muinasajast XX sajandi keskpaigani".

Lõpetuseks võiks öeda, et Heino oli valinud omale õige eriala, mis on sobinud hästi tema mõtlemise ja rahuliku loomuga. Edukaks eneseteostuseks võib pidada seda, kui ollakse realiseerinud oma kavandatud plaanid ja täitnud võetud eesmärgid. Heinol on see õnnestunud. Olgu järgnevad aastad Mulgimaal täis rõõmu, mõnusaid toimetamisi ja veel mõnede täitumata unistuste realiseerimist.

Malle Kurm-Oks

Metsamehe jälgedes

Metsateenijad Hellenurmes Ülo Viilupi jälgedes.

Ühel kaunil suvepäeval, 12.augustil 2022 kogunesid metsateenijad üle Eesti Tartumaale Elva valda Hellenurme veski juurde. Seda üsna mitmel ajendil.

Esiteks, et kuulata teeneka ja rohkete kogemustega metsamehe Ülo Viilupi ettekannet Eesti metsade tervislikust seisundist.

Teiseks, et oma silmaga ainsat veel töötavat muuseum-vesiveskit.

Pärast hommikust tervituskohvi liiguti veski saali. Kohtumiste sarja "Metsamehe jälgedes" seekordse persooni rolli valitud Ülo Viilup avas päeva loenguga.

Väga ilmekas ja argumenteeritud ettekanne käsitles viimastel aastatel teravaks muutunud vaidlusi metsade tagavara, juurdekasvu ja raieahtude teemal. Ettekande teksti leiab lugeja käesolevast almanahhist).

Kuna meediakajastustes leiab sageli kõikuva sisuga arvamusi ja polkovniku lesele omaseid vaatenurki, oli kuulajaskonnal meeldiv osa saada asjalikust ja tasakaalukast loengust.

Üllatav oli fakt, et möödunud sajandi kahekümnendatel olevat Eesti metsi tabanud sama ulatuslik üraskirüüste, mis sarnane praegusega. Jagu olevat sellest saadud 1938. aastaks.

Loengule järgnes ringsõit metsas. Külastati 87 aasta vanust jänsekapsa-pohla männikut. Männikusse oli 1993.aastal rajatud kolm veerandhektarit proovitükki, et võrrelda tagavara muutusi ja surnud puidu osakaalu. Metsa kogunenud asjaarmastajad, professionaalid ja

korüfeed said oma silmaga veenduda, milliseid tulemusi annavad erinevate raiekraadidega-tugevam "soome" väljaraie, tagasihoidlikum "eesti" raiemeetod ja raiest puutumata ala. Metsaretkele järgnes kosutav lõunasöök veski õuel.

Seejärel läks jutujärg veskiemand Mae Juske kätte. Hellenurme vesiveskile Elva jõel pani 1880 – tel aluse mõisnik Middendorff.

Mae tegi põhjaliku ülevaate veski ajaloost kuni tänase päevani välja. Viimastel aegadel on veskiemand pidanud kulutama aega, närve ja raha võitluseks bürokraatia veskitega. Vaidluse objektiks Keskkonnaameti üleshaibitud kalatrepi teema, vaatamata veski 140 aastasele ajaloole.

Ringkäik läbi Hellenurme muuseum-veski nelja korruse algas turbiinide käimapanekuga. Oli võimalik jälgida, kuidas viljateradest saab jahu, manna ja tangud. Leivakojas olid välja pandud esemed, mis kasutusel sajanditagusel ajal.

Meie seltskonnast näitas veskiasjanduse vastu südikamat huvi Lui. Tähelepanelik veskiemand tegi Luile ettepaneku tulla veskisse tööle.

Arvasime, et Metsateenijate Ühingul läheb Luid edaspidi ikka endal vaja.

Kogu sisuka suvepäeva püüdis fotokaamerasse Enn Raav, kelle pildireast mõni hetk lisatud siinsele loole.

Kalev Tihkan

Metsa tervislik seisund, metsakahjustused ja surnud metsa olem.

Ajakirjanduses ja sotsiaalmeedias on viimastel aastatel ikka olnud teravaid vaidlusi metsa tagavara, juurdekasvu ja raievalu teemadel, märksa vähem on arutlusi Eesti metsade tervisliku seisundi osas. Neli aastat metsanduse arengukava koostamist on sumbunud vaidlusse ainult ühe parameetri – raievalu üle. Nii on arengukava 2021-2030 kümne aastast perioodist kaks möödunud ilma et arengukava oleks jõudnud valitsuse ja riigikogu lauale heaks kiitmiseks.

Mida vanem on inimene, seda enam on ta ohustatud kroonilistest haigustest. Rahvatervise üheks oluliseks kriteeriumiks on tervena elatud aastad. Sama lugu ka metsaga, just vanemad

metsad on enam kahjustatud juure- ja tüvemädanike poolt ning on tormikartlikud võrreldes noorte ja keskealiste metsadega. Optimaalne kogus surnud, lama- ja kõdupuitu on vajalik bioloogilise mitmekesisuse tagamiseks, kuid kas ürasekiarvukuse pidurdamatu kasv ja sellega kaasnev kuusikute massiline kahjustamine on ikka mõistlik ja parim viis elujõuliste puistute kasvatamiseks.

Statistilise metsainventeerimise (SMI) 2021. aasta aruande järgi on Eesti metsamaa pindala 2,325 miljonit ha ja sellel kasvab 464 miljonit t m puitu ehk keskmiselt 199 t m iga hektari kohta. Loomulikult on igas arenguetapis metsa tagavara erinev, nii on värsketel raielankidel vaid kuni kümnekond tihumeetrit seemne- ja säilikipuid, kuid raieküpsetes okaspuumetsades ulatub tagavara ka üle 350 t m hektari kohta. Lisaks kasvava metsa tagavarale on sama SMI aruande järgi meie metsades 14,9 miljonit t m surnud metsa (kuivanud puid) ja 21,4 miljonit t m lamapuitu, kokku siis 36,3 miljonit t m, mis moodustab 7,8 % kasvava metsa tagavarast. Iga metsamaa hektari kohta on nende andmete järgi 6,4 t m surnud puid ja 9,2 t m lamapuitu, kokku siis 15,6 t m. Kui aga jätta arvestusest välja lagedad ja selguseta alad, noorendikud ning latimetsad, kus nii surnud kui lamapuitu esineb vähesel määral, siis on keskealiste, valmivate ja küpsete metsade hektari kohta 21,7 t m surnud ja lamapuitu.

Surnud puude ja lamapuidu tekkeallikaid on põhimõtteliselt kaks, esiteks looduslik isehõrenemine ja teiseks metsakahjustused.

Looduslik isehõrenemine ehk väljalangemine ehk suremus on eelkõige tingitud puudevahelisest konkurentsist. Kõik puud, nagu ka muud elusorganismid, vajavad kasvuks valgust, toitaineid ja niiskust. Kui üht neist komponentidest ei jätku piisavalt, ei pea nõrgemad puud konkurentsile vastu ja kuivavad. Mida suuremaks puu kasvab, seda enam vajab ta kasvuruumi. Kui näiteks 10 aastases ca 6 meetri kõrguses naadi hall-lepikus kasvab 8 000 puud hektari kohta (tagavara ca 60 t m/ha), siis iga puu kohta on 1,25 m². Kui see leplik saab 35 aastaseks, siis 17 m kõrguse juures täiusel 88 % (tagavara 190 t m/ha), mahub hektarile kasvama vaid ca 1200 puud ehk kasvuruumi on 8,3 m² puu kohta. Seega toimub 25 aastaga ligi 7 kordne

puude arvu vähenemine ka ilma harvendusraiet tegemata ehk looduslik väljalangemine on keskmiselt 270 puud hektari kohta aastas. Samas pole hall-lepikus surnud ega lamapuitu väga oluliselt märgata, sest see kõduneb suhteliselt kiiresti, eriti nooremas eas, kus puud on piisavalt peened. Kui võrsetekkelistes (lepikud, haavikud) lehtpuumetsades toimub puude arvu vähenemine suhteliselt kiiresti, siis looduslik väljalangemine toimib sarnaselt ka okaspuumetsades. Kuusekultuuride istutustihedus jääb tavaliselt vahemikku 1600 – 2000 taime hektari kohta. 70 aastases I boniteedi kuusikus (kõrgus 26 m, keskmine läbimõõt 28 cm) piisab täiuse 70 % juures 340 tm hektaritagavara saavutamiseks vaid 440 puust hektari kohta (kasvuruum 23 m² puu kohta).

Kui suur on looduslik väljalangemine, selle kohta meil Eestis kahjuks täpsemad uuringud puuduvad. See ongi keeruline, sest kui väljalangevate puude arv on veel tuletatav, siis märksa keerulisem on määrata väljalangevate puude tüvemahtu ja selle kaudu kogu väljalangevat tagavara, sest tavaliselt kuivavad esimesena ikka kasvus allajäänud väiksema tüvemahuga puud. Hooldusraie katseala kontrollosal, kus raiet pole tehtud, on 25 aastase vaatlusrea keskmisena surnud puu keskmine maht 25 % kasvava puu keskmisest tüvemahust, kuid see on vaid üksik näide. Täpsema teabe saamiseks tuleks analüüsida näiteks SMI kordusmõõtmisega ringproovide andmeid. Mõnedel andmetel on netojuurdekasv (tagavara muut) 75 % täisjuurdekasvust (puistute puidutootmisvõime), seega võiks sel juhul looduslik väljalangemine olla 25 % arvestuslikust juurdekasvust (SMI andmetel 16 miljonit tm aastas) ehk siis ca 4 miljonit tm aastas. Eelpool mainitud kontrollproovitüki puhul on 25 aasta jooksul kuivanud puude arvestuslik tagavara 55 tm/ha kohta ehk 2,2 tm hektari kohta aastas. Korrutades selle keskealiste ja vanemate puistute pindalaga, saame suremuseks ca 3,7 miljonit tm aastas.

Loomulikult on õige looduslikku väljalangemist ennetada ja lähitulevikus eeldatavasti väljalangevad puud raiuda hooldusraiega. Nii saame puud, mis muidu kuivaksid ja sobiksid vaid küttepuiduks, võtta kasutusele tarbepuiduna (paberipuit, peenpalk) ja harvendamise järel on puistus piisavalt kasvuruumi kasvama jäävatele puudele. Kahjuks pole ükski puude valik ideaalne ja puid kuivab täiendavalt ka harvenduste vahelisel perioodil, aga siiski märgatavalt väiksemas mahu. Ka on keskmine aastane harvendusraiete pindala liiga väike, et looduslikku väljalangemist ennetada kõikides puistutes. SMI andmete järgi tehti 2020. aastal 19,4 tuh ha harvendusraied, majandatavates metsades on latimetsasid ja keskealisi metsi kokku ca 750 tuh ha, seega kuluks kõikides nendes puistutes ühe harvendusraie tegemiseks 39 aastat.

Teiseks surnud puude ja lamapuidu tekkepõhjustajaks on **metsa-kahjustused**. Selliste kahjustuste nagu juure- ja tüvemädanikud ning ulukikahjustused ei teki surnud ja lamapuit koheselt, vaid kahjustuste tulemusena väheneb puude kasvujõud, mille tulemusena nõrgestatud puud võivad olla looduslikust väljalangemisest (isehõrenemisest), kuid kahjustuse tulemusena väheneb kindlasti puidu kvaliteet. Samas tuuleheite või tormimurru puhul saab kasvavast metsast lamapuit koheselt kahjustuse otsesel tagajärjel. Ka kuuse kooreüraski rünnaku korral tekivad kuivanud puud juba sama suve jooksul. Selliste kahjustuste tulemusena tekkinud surnud ja lamapuit lisandub loodusliku väljalangemise tagajärjel tekkinule.

SMI viimaste aastate tulemuste põhjal on kahjustatud puistute pindala keskmiselt 800 tuhat ha. Kuigi kahjustatud puude arv ja

kahjustuste aste nendes puistutes on erinev, võib siiski väita, et üle 1/3 meie metsadest on vähemal või suuremal määral kahjustatud. Pindala järgi on enamesinevad kahjustused ulukikahjustused (37 % kahjustatud metsade pindalast), juurepess (14 %), haavataelik (9 %), tormikahjustused (9 %), putukakahjustused (6 %). Arvestada tuleb ka asjaoluga, et mõnel puhul võib samas puistus ja samal puuliigil olla mitu erinevat kahjustust, näiteks ühe metsaosa kuused võivad olla kahjustatud nii juurepessu, ulukite kui üraseki poolt.

Tormikahjustus kuusikus.

Kui suures ulatuses metsakahjustuste tulemusena surnud ja lamapuitu tekib pole kahjuks teada, sest vastav andmestik puudub. Aastaraamatu „Mets 2020“ andmetel võtsid Keskkonnaameti metsaspetsialistid 2020. a metsaregistrisse arvele 3 373 ha metsakahjustusi, millest halva tervisliku seisundi tõttu hinnati lageraiesse 2 312 ha tagavaraga 460,5 tuhat tm (keskmiselt 199 tm hektari kohta) ja soovitati teha sanitaarraiet 973 ha-l. Kahjustatud ja lageraiesse soovitatud alade keskmine hektaritagavara (199 tm/ha) on pigem lähedane keskealiste puistute vastavale näitajale kui küpsete puistute omale. Kahjustatud aladest oli tormikahjustusi 920 ha-l, kuid kahjuks pole andmestikus eraldi välja toodud kooreüraski kahjustuste pindala, vaid see kajastub muude kahjustuste pindala hulgas (1 210 ha). Kahjustuste tõttu lageraiesse soovitatud puistute pindala moodustab keskmiselt 8 % lageraiete aastasest pindalast.

XXI sajandi suurimad metsakahjustuste pindalad on registreeritud 2005. a 39 900 hektariga, sellest tormikahjustusi 32 100 ha-l, 2012. a 19 100 hektariga, sellest tormikahjustusi 11 400 ha-l ja 2014. a 20 400 hektariga, sellest tormikahjustusi 8 500 ha-l.

Metsakahjustuste registreerimine on põhimõtteliselt vajalik sellisel juhul kui raie tegemine muude kriteeriumide alusel pole võimalik. Kui näiteks tormikahjustus tekib puistus, millel on juba kehtiv metsateatis vanuse alusel, siis saab metsaomanik kahjustuse likvideerida juba kehtiva metsateatise alusel ja metsakahjustuste andmeid ei registreerita. See võib olla ka üheks põhjuseks miks aasta-aastalt juuremädaniku ja ulukikahjustuste registreeritud pindala väheneb. Näiteks 2013. a oli juuremädaniku kahjustusi registreeritud 2003 ha-l, 2020. aastal aga vaid 329 ha-l.

Oma igapäevastel ringkäikudel metsas olen täheldanud, et suur osa meie metsadest on väiksemate või suuremate kahjustustega. Sageli on tormikahjustuste põhjuseks vale raiesihitus, paljud haavanoorendikud on põtrade poole niivõrd tugevasti kärbitud või kooritud, et kahjustamata puud on raske leida. Kuuse kooreüraski tõrjega tundub ka „kaotatud lahingu“ moodi tulemus, üraskikahjustuste gruppe leidub ikka väga paljudes kuusikutes, püünispuid ja feromoonpüüniseid on kohati märgata, kuid tõhusaks tõrjeks ebapiisavalt.

Kahjustatud puistute juurdekasv on aga ilmselgelt madalam võrreldes samas kasvukohas ja vanuses kahjustamata elujõuliste puistute juurdekasvuga.

Kooreüraski kahjustus teeäärses kuusikus

Ülo Viilup

SMI 2021

	riigi	muud	kokku
metsamaa pindala (milj ha)	1,094	1,23	2,324
kasvat tagavara (milj tm)	239	233,5	472,5
keskm tagavara (tm/ha)	218	190	203
Range kaitse all			
pindala (tuh ha)	304	41	345
tagavara (milj tm)	74	9	84
surnud metsa tagavara (milj tm)			14,7 ehk 6,3 tm/ha
lamapuit (milj tm)			21,6 ehk 9,3 tm/ha
kokku			36,3 ehk 15,6 tm/ha

	kõik metsad	sellest majandat tuh ha
lagedad alad (tuh ha)	89 ehk 3,8 %	85
selguset alad	116 ehk 5 %	112
noorendikud	272 ehk 11,7 %	257
latimetsad	158 ehk 6,8 %	139
keskealised	771 ehk 33,2 %	653
valmivad	273 ehk 11,7 %	234
küpsed metsad (tuh ha)	647 ehk 27,8 %	500
	2326	1980

Tendentsid viimase 10 aasta jooksul (kogu Eesti):

metsamaa pindala suurenenud ca 100 tuh ha
männikute pindala vähenenud ca 30 tuh ha
kuusikute pindala suurenenud ca 50 tuh ha
kaasikute pindala sisuliselt sama (+ 5 tuh ha)
haavikute pindala suurenenud ca 20 tuh ha
sanglepikute pindala suurenenud ca 20 tuh ha
hall-lepikute pindala suurenenud ca 25 tuh ha

tagavara muudatused

väikseim 2002. a 425 milj tm
suurim 2017. a 490 milj tm
10 aastat tagasi 2010. a oli 452 m
2021. a 452 milj tm

vanade metsade muudatused viimase 20 aasta jooksul

	2000. a	2021. a
121. a ja vanemad männikud (tuh ha)	27	58 tuh ha
121. a ja vanemad kuusikud (ha)	1600	8900 ha
71. a ja vanemad kaasikud (tuh ha)	48	92 tuh ha
71. a ja vanemad haavikud (tuh ha)	11	21,8 tuh ha

Metsapäev

Metsarahva päev.

Juba teist aastat on toimunud Eesti Metsaseltsi eestvedamisel Metsarahva päev.

Metsarahva päev on üle-eestiline ürituste sari, mille eesmärgiks on tutvustada Eesti elanikele metsaelu ning metsaga seotud tegevusi ja ettevõtteid. Päeva üritused on toimunud üle eesti ja selle läbiviijad on olnud erametsaettevõtjad, puidufirmad, RMK, jahimehed, naiskodukaitse Luua Metsanduskool, Eesti Maaülikool ja teised metsandusega seotud ettevõtted ja ühingud.

Kokku toimus selle aasta 16.septembril 51 üritust üle Eesti ja selles osales üle 1500 inimese. Ka Eesti Metsateenijate Ühing võttis enda peale ühe sellise ürituse korraldamise. Päeva korraldajateks olid Agu Palo ja Kaarel Tiganik, abilisteks ühingu liikmed Kalle Kannel, Galina Kinks ja Aita Neemre.

Metsarahva päeva matkal Nohipalo metsades oli eesmärgiks rääkida siinsete metsade ajaloost, metsavendade tegevusest, pärandkultuurist, metsa uuendamisest ja kasvatamisest, looduskaitsest, Nohipalo metsakülast ja paljust muust. Matka pikkuseks oli planeeritud 8,5 km ja matka kestvuseks 3 tundi. See oli ka kõige pikem matk kogu planeeritud metsarahvapäeva üritustest.

Algul tekkis küll kartus, et nii pikk matk võib mõnedki eemale peletada. Aga huvilisi oli siiski piisavalt. Kokku registreerus päevale üle 30 osaleja, aga hommikuse korraliku vihmajärgu tõttu jäid nii mõnedki registreerunud tulemata. Kokku oli matkal siiski 27 osalejat, neis kõige kaugemad oli kohale tulnud Jõgevamaalt.

Nohipalo Valgjärve lõkkeplatsil võttis matkalisi vastu Nedsaja Küla bändi juhi Toomas Valgu lõõtsamäng ja matkalõke.

Peale avasõnu sai räägitud selle kandi loodusest ja metsade omapärast. Agu Palol oli välja trükitud vanad selle kandi metsade kaardid, mida ta ka täpsemalt tutvustas.

Väikese vihmabina saatel suundusime metsaringile. Meie õnneks jäi vihmajärg varsti järgi ja enamuse matkast saime teha kuiva ilmaga ja vahepeal tuli isegi päike välja.

Matka esimeseks objektiks oli Paul Randmaa metsavendade salga punker. Andsime ülevaate siin elanud inimestest ja toimunud punkri lahingust, kus sai surma ka salga juht Paul Randmaa.

Salgal oli ka oma metsavendade salga hümn. See lugu on salvestatud ka Untsakate metsavendade laulude plaadil kui „Paul Randmaa metsavendade salga hümn.“ Oli kokkulepe, et Toomas Valk mängib lõõtsal ja laulab selle loo punkri juures. Toomas tegi aga meile väikses üllatuse. Nimelt oli tal välja trükitud ka laulu sõnad, mida ta siis kõigile jagas ja nii laulsime Toomase lõõtsa saatel kõik koos selle metsavendade salga hümn siin elanud ja hukkunud metsavendade mälestuseks.

Meie järgmiseks objektiks oli vana metsataimla, kus praegu kasvab peal 120 aasta vanune männik.

Järelikult oli see taimla rajatud juba Viora mõisa poolt, kellele need metsad kuulusid üle saja aasta tagasi. Saime siin rääkida, et metsade istutamisega on Eestis tegeldud juba väga pikka aega ja et enamus meie metsadest on praegu peaaegu kõik vaatamata vanusele rajatud inimese abiga.

Järgmisena tutvustasime vana tõrva ajamise kohta ja samas kõrval olnud vana vaigutuslanki. Selgitasime kuidas vanasti metsas tõrva aeti ja sütt põletati. Agu seletas kõrval vana vaigutaud männi juures kuidas ja milleks nõukogude ajal metsas vaiku koguti.

Nüüd jõudsimme oma matka käigus Meenikunno looduskaitse sihtkaitsevööndist majandusmetsadesse, kus tutvustasime metsade majandamise võtteid alates metsade istutamisest kuni metsauuendusraieteni. Räägitud sai ka praegu Eesti kuusikuid laastavatest üraskikahjustustest ja nende tekke põhjustest. Sai ka näidatud kuidas noore männi vanust okste männaste järgi määrata. Selgus, et nii mõnelegi matkalisele oli selline puuvanuse määramise võimalus esmakordseks teadmiseks. Läbi 70 aastase künkliku ja ilusa samblikumänniku jõudsimme Nohipalo küla juures olevasse RMK ja Eesti Maaülikooli poolt rajatud männi katsealale. Rääkisime, kuidas teadusega koos leitakse üha paremaid võimalusi just meile sobilike vastupidavate metsade kasvatamiseks. Nohipalo külas tuli jutuks kuidas külas elati kui siin oli metskonna keskus. Külas elas tol ajal 55 elanikku, praeguseks on järgi vaid 8 elanikku.

Valgjärve juurde tagasi jõudes ootas meid ees lõke, maitsev supp ja kringel. Lõkke ääres istudes, suppi ja kringlit süües jätkus juttu rohkem kui tunniks. Oli tore ja meeldejääv päev. Tundub, et kõik matkalised jäid samuti rahule.

Kaarel Tiganik

Tõrvaaugu XXIX metsapäev.

17.septembril peeti Tõrvaaugus järjekordselt traditsioonilist metsa- ja matkapäeva. Päev on alguse saanud metsatöötajate päeva tähistamisest, mis kunagi oli kalendrisse kantud septembri kolmandale pühapäevale. Kuni 2007. aastani oli korraldajaks Kabala metskond. Kuna aga 2008. aastal metskond likvideeriti, siis võttis metsapäeva korraldamise üle Rassi Külaselts. Metsapäeva eesmärgiks on anda kõigile huvilistele võimalus ennast proovile panna metsanduslikes mõõduvõtmistes ja saada kasulikku teadmisi metsast.

Seekord osales kokku 106 huvilist nii oma vallast kui ka kaugemalt. Kavas olid traditsioonilised mõõduvõtmised (raievõistlus, traktoristide mitmevõistlus, sulle-mulle, silmateritamine, täpsussaagimine Družba saega, mälumäng), metsamatk seeneteadlase Külli Kalamees-Paniga, seenenäitus koos võimalusega proovida värskelt lõkkel valmistatud seenerooga, tegevused lastele. Osalejaterohkeim võistlusala (41 võistlejat) oli silmateritamine, mis seisnes silmamõõduliselt puu kõrguse, diameetri ja vanuse määramises. Vaatamata eriti kasinale seenaastale kogunes näitusele 53 erinevat seeneliiki, mis kohapeal ära määrati. Lisaks töötas ka tõrvaahi ja kõigil oli võimalus oma silmaga näha, kuidas aeti vanasti männitõrva. Kogu päeva võis külastada ka muuseumiaita, kus oli välja pandud metsandusega seotud eksponaadid. Tänu metsapäevale lisandub ka igal aastal mõni eksponaat

muuseumisse juurde. Lisaks oli võimalus ka mõne muuseumieksponaadiga ennast proovile panna – täpsussaagimisega Družba saega (23 võistlejat) ning kahemehesaega saagimine (20 paari). Esmakordselt oli võimalus proovida ka palgi pikisaagimist, nii nagu tehti seda enne saekaatrite ehitamist.

Avatud oli müügilaud, kus pakuti kohapealseid tooteid.

Lõunaks pakuti kõigile osalistele välikatlast hernesuppi.

Päev läks hästi korda, vaatamata vihmasele ilmale. Kuna huvi sellise päeva vastu on jätkuvalt suur, siis on kõik metsahuvilised järgmise aasta septembrikuu kolmandal laupäeval, 16.septembril oodatud jälle Tõrvaaugule juubelihõngulisele 30. metsapäevale.

Metsapäeva korraldajaks oli Rassi Külaselts. Toetajateks olid Kohaliku omaalgatuse programm, Türi Vallavalitsus, läbiviimisel oli abiks Riigimetsa Majandamise Keskus.

Reklaami aitasid teha Metsarahva päeva toimkond ning Kurjailma festival.

Elor Ilmet

Riigikogu külastus.

Märtsikuu eelviimasel päeval oli grupp metsateenijate ühingu liikmeid külas Riigikogus.

Kell 11 olime Toompea lossi väravate juures, kus meid võttis vastu Heiki Hepner. Pärast turvakontrolli suundusime riigikogu saali. Siin tegi Heiki meile riigikogu ja selle saali tutvustuse. Räägiti riigikogu kodukorrast ja töö põhimõtetest. Igaüks sai endale selgeks teha kelle töökohal ta riigikogu saalis parajasti istub. Siis asusime lossi ekskursioonile. Valges saalis sai ka ühispilt tehtud. Ekskursiooni algul hoiatas Heiki, et me kuhugi maha ei jääks - võib ära eksida. Tegelikult õnnestus mõnel meil ikka ära eksida neis keerulistes koridoride labürindis. Ekskursioon lõppes Pika Hermannini torni ronimisega. Pikk ja keerutav trepp pani nii mõnegi pea ringi käima. Ilm oli päikesepaisteline ja avanes imeline vaade linnale ja lahele.

Peale tornist edukat allajõudmist kutsuti meid erakonna Isamaa ruumidesse, kus meile pakuti riigipirukat ja isamaalist kohvi. Siin rääkis Heiki pikemalt oma tööst riigikogus ja riigikaitsekomisjonis, mille koosseisu ta kuulub.

Oli tore ja meeldejääv päev. Suur tänu Heikile meid vastu võtmast.

Kaarel Tiganik

In Memoriam

Harry Kartau (16.09.1931 – 16.03.2022)

Harry Kartau on sündinud septembril 1931.aastal praeguses Mustvee vallas Võtikvere külas. Huvi metsanduse vastu sai ilmselt isalt, kes töötas metsapraakerina. 1955. aastal lõpetas ta EPA Metsamajanduse ja maaparanduse teaduskonna.

1956. aastal asus ta tööle Tudulinna metaskonna metsaülevaataja ametikohale, kus töötas kuni metaskonna likvideerimiseni 1999. aastal, olles sellega ilmselt Eestis kõige kauem järjest ühes metaskonnas metsaülevaataja ametit pidanud metsamees. Pika ametiaja jooksul sai Harry korraldada metsamajandustöid alates käsisae ja hobusega metsavarumisest kuni kaasaegsete tehnikate kasutamisele võtmiseni. Kolleegidele on Harry meelde jäänud nõudliku ülemusena, sõnaka metsaülevaatajana ja toreka kaaslasena vaba aja üritustelt .

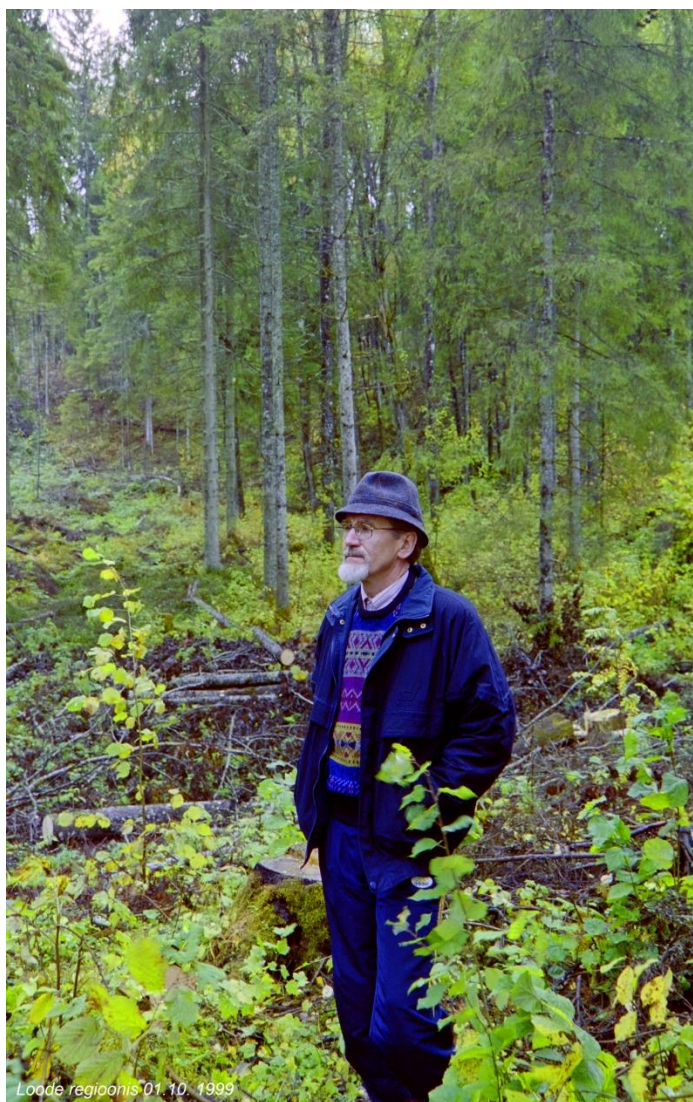
Harry hobiks oli jahipidamine , millega tegeles eriti aktiivselt just vanemas eas. Sellest ajast on Harry kodus mitmeid medaliväärseid jahitrofeesid.

Koidu Simson

In Memoriam

Eino Laur

(09.05.1942 – 04.06.2022)

Loodusearmastus viis Eino Lauri pärast Pärnus keskkooli lõpetamist EPA-sse metsandust õppima. Viie ja poole aastases õppeajast viibisid üliõpilased rohelise aja looduses. Need olid Elu Parimad Aastad.

Aastast 1965 kuni 1971 töötas Eino Pärnu metsamajandis looduskaitse inspektorina. Sellele järgnes töö Rakvere metsamajandi Sagadi metskonnas metsaülemana. Olulisem sündmus sel ajal oli kindlasti Lahemaa Rahvusparki loomine. Sagadi metskond oli osa sellest ja metsaülemaal oluline roll sealjuures. Mereäärse ja osaliselt piiritsoonis asuva metskonnana oli

tihti tegemist nõukogude piirivalvuritega. Tekkinud erimeelsused tuli lahendada ja metsaülem pidi siis seda tegema.

Sagadi aeg sai isiklike elumuutuste tõttu läbi aastal 1985 ja algas töö Järvamaa metsamajandi Türi metskonnas metsaülemana, kust Eino 2007 aastal pensionile siirdus.

Türi aeg oli kahtlemata pikim osa töötatud aastatest ja seetõttu ka üsna kirju. Muutus riigikord ja mitmeid kordi ka riigimetsa haldamine, loodi RMK.

Eino meenutas tihti hea sõnaga 90-te aastate keskpaika nn. metskondade iseseisvusaega, mil metskondadel/metsaülematel oli kõige rohkem voli metskonna elu ise korraldada.

Türi metsaülemate aastate sisse jäi aktiivseim osa avalikus elus. Eino oli valitud mitmeid kordi valla volikokku ja proovis sel moel kohalikku elu paremaks muuta.

Pärast pensionile jäämist tegeles Eino toimeka inimesena veel aastaid metsataimede kasvatamisega oma väikeses taimlas ja hoolitses mesilaste eest.

Poeg Jaani meenutustes polnud isal üht ja ainust tervenisti haaravat hobi, harrastust. Küll aga avaldas talle muljet tema võime momendil päevakorras olevasse teemasse süviti sisse minnes endale võimalikult selgeks teha. Olgu selleks siis näiteks pensioniaastatel tehtud suguvõsa uurimine või mesilaste elu tundmaõppimine. Samuti järjekindlus mille näiteks võiks olla aastakümneid tehtud ilmastikuvaatlused.

Poeg Jaanil on isast ainult head mälestused ajast mil nad olid töökaaslased Türi metskonnas aastatel 1998 kuni 2007.

Kursusekaaslastele on Eino meelde jäänud lugupeetud, tasakaaluka, sõbraliku ja huumorimeelse mehena. Positiivse ellusuhtumisega oli ta lõpuni välja. Meenutan 09.mai 80-juubeliõnnitlusi telefoniga. Eino sõnal oli kaalu ja ülearu ta neid ei teinud. Pigem oskas hästi kuulata.

Kodumaa metsade ja mererandade tuuled puhuvad Einole kaua leinaviise.

Kursusekaaslaste nimel

Ants Teder

EMÜ 2023.aasta tegevuste kava

04.märts – Metsameeste kalapüügi võistlus Kodaveres
15.aprill - EMÜ üldkogu Kõpu mõis, Viljandimaa
09-10. juuni – 53 metsanduse kutsevõistlused Järveljal
16.juuni – Metsamehe jälgedes - Villu Reiljan, Luua
11.august – Metsamehe jälgedes - Ivar Sibul, Järvelja
08.september – Metsamehe jälgedes – Jaan Ruut, Põlula
16.september – Metsarahva päev

Kaarel Tiganik